

De “werkbegeleider competentiegericht opleiden”

Versie 22 november 2010

Inleiding.

De "werkbegeleider competentiegericht opleiden" speelt een bepalende rol bij het leerproces in de praktijk: het opleiden, coachen, begeleiden en beoordelen van de toekomstige collega's.

Voor ZoWijs reden om stil te staan bij de kwaliteit van de huidige en toekomstige werkbegeleiders. Hoe zorgen betrokken organisaties ervoor dat de toekomstige werkbegeleiders gevormd worden naar haar kwaliteitseisen, missie, visie, waarden en normen? Kan elke begeleider deze belangrijke rol van werkbegeleider competentiegericht opleiden vervullen?

De eerste stap is het selectieproces van de toekomstige "werkbegeleiders competentiegericht opleiden". Daarvoor zijn in 2010 binnen ZoWijs (Siza) een instapcriteria geformuleerd. Kandidaat "werkbegeleiders competentiegericht opleiden" moeten voldoen aan deze instapcriteria voordat zij aangemeld kunnen worden voor de training "werkbegeleider competentiegericht opleiden".

De training werkt toe naar het werken aan de benodigde competenties uit dit profiel.

Binnen ZoWijs is door alle betrokken organisaties gewerkt aan dit profiel voor "werkbegeleider competentiegericht opleiden".

Met dit competentieprofiel "werkbegeleider competentiegericht opleiden" zijn we in staat om duidelijkheid te geven over het gewenste deskundigheidsniveau en resultaatgebieden van de "werkbegeleider competentiegericht opleiden".

Op basis van deze profielen doen we aanbevelingen voor een gezamenlijk regionaal aan te bieden leertraject voor zowel beginnende als gecertificeerde "werkbegeleiders competentiegericht opleiden".

I. Algemene Beschrijving “werkbegeleider

SPECIFIEKE INFORMATIE

Korte typering van het werkterrein van de uitvoerder Beroepspraktijkvorming (BPV):
“werkbegeleider competentiegericht opleiden”

Het werkterrein van de BPV in zijn geheel is in te delen in 3 niveaus:

- **macroniveau:** opleidingscoördinatie
- **mesoniveau:** het (doen) uitvoeren van leeractiviteiten en het scheppen van voorwaarden om het leerproces te faciliteren op afdelingsniveau (praktijkopleiding)
- **microniveau:** activiteiten rondom de directe begeleiding van studenten BPV op de werkvloer: werkbegeleiding

De “werkbegeleider competentiegericht opleiden” werkt op uitvoerend en deels op faciliterend niveau met verantwoordelijkheid voor het leerproces van de student-werknemers, stagiairs en cursisten binnen zijn werkgebied (afdeling, locatie, deskundigheidsgebied).

De “werkbegeleider competentiegericht opleiden” heeft een relevante beroepsopleiding afgerond voor de sector waarin de studenten worden opgeleid. Hij heeft in elk geval het gelijke diploma of opleidingsniveau als de studenten die hij begeleidt en beoordeelt, met een minimum van opleidingsniveau MBO 3.

De “werkbegeleider competentiegericht opleiden” ondersteunt de student bij het opstellen van zijn leerplan. Daarnaast is de “werkbegeleider competentiegericht opleiden” verantwoordelijk voor de begeleiding van de student op de werkplek, als deze uitvoering geeft aan zijn leerplan. Tot slot zal hij betrokken zijn bij de kwalificerende beoordeling vanuit de praktijk.

In dit document worden de typerende competenties van de “werkbegeleider competentiegericht opleiden” beschreven: het gaat dan om specifieke organisatorische, didactische en begeleidende competenties. De “werkbegeleider competentiegericht opleiden” combineert zijn werkterrein BPV met een functie in het primaire proces (uitvoerend of leidinggevend).

competentiegericht opleiden”

Rollen
De “werkbegeleider competentiegericht opleiden” vervult de volgende rollen:
Rol 1: Opleider

De "werkbegeleider competentiegericht opleiden" creëert op de werkplek leervoorwaarden voor de student en maakt daarbij in het spanningsveld werken-leren een juiste afweging tussen de belangen van de cliënten (de kerntaken van de organisatie) en het leerproces van de student.

Dit doet hij zelfstandig, of in samenwerking met de praktijkopleider / teamleider, afhankelijk van de wijze waarop de BPV georganiseerd is.

De "werkbegeleider competentiegericht opleiden" draagt zorg voor de kwaliteit van de BPV. Hij stimuleert de student en zijn collega's om theorie en praktijk met elkaar te vergelijken en waar mogelijk te integreren. Hij staat open voor nieuwe ideeën die door de student worden aangedragen.

De "werkbegeleider competentiegericht opleiden" werkt samen met de collega's, stemt met hen af en informeert hen over zaken die van belang zijn voor het leren van de student op de werkplek.

De "werkbegeleider competentiegericht opleiden" neemt zijn rol als begeleider en beoordelaar serieus en draagt hiervoor professionele verantwoordelijkheid.

Rol 2: Begeleider

De "werkbegeleider competentiegericht opleiden" coacht en begeleidt de studenten in hun leerproces volgens de gestelde doelen en binnen de randvoorwaarden.

De "werkbegeleider competentiegericht opleiden" draagt zorg voor een goede introductieperiode van de student op de werkplek.

Rol 3: Beoordelaar

De "werkbegeleider competentiegericht opleiden" is verantwoordelijk voor het ontwikkelingsgericht en kwalificerend beoordelen van de student op de werkplek volgens de gemaakte afspraken en binnen de gestelde randvoorwaarden.

II. Competenties van de "werkbegeleider competentiegericht opleiden" Inleiding

Competentie 1.	<p>Introduceren</p> <p>De "werkbegeleider competentiegericht opleiden" is in staat om op adequate wijze de studenten op de werkplek te introduceren, zodat het gewenste leerproces van start kan gaan.</p>
Beheersings-indicatoren	<p>1. Voert een introductiegesprek met nieuwe studenten op de werkplek</p> <p>1. Schept een uitnodigende sfeer waarin de student zich welkom voelt</p> <p>1. Laat studenten kennismaken met het bestaande introductieplan / stelt een introductieplan op (doelstellingen formuleren, introductieactiviteiten plannen, uitvoeren en doelen van de introductie evalueren)</p> <p>1. Voert de introductie uit volgens opgesteld plan</p> <p>1. Bespreekt wederzijdse verwachtingen en gaat na wat de student wil leren (POP)</p> <p>1. Presenteert zichzelf en de organisatie / locatie op professionele en representatieve wijze</p> <p></p> <p></p> <p></p>
Resultaat	Student maakt een goede start op de werkplek waarmee een basis wordt gelegd voor een kansrijk opleidingstraject

Competentie 2.	<p>Begeleiden</p> <p>De "werkbegeleider competentiegericht opleiden" is in staat om op adequate wijze studenten te begeleiden, zodat deze zich optimaal kunnen ontwikkelen op de leer/werkplek</p>
Beheersings-indicatoren	<p>1. Maakt duidelijke afspraken over de resultaten die de student binnen een bepaalde tijd moet behalen.</p> <p>1. Geeft de student verantwoordelijkheid voor de uitvoering van taken die hij al beheerst en biedt hem mogelijkheden en bevoegdheden om die taken goed en volgens planning uit te voeren.</p> <p>1. Wijst taken toe aan de student waarbij hij rekening houdt en met wat de student al kan en wat deze wil leren.</p> <p>1. Corrigeert de student wanneer hij niet volgens de kwaliteitsnormen, afspraken of richtlijnen werkt.</p> <p>1. Geeft de student feedback over zijn functioneren zodat hij daarna het werk beter kan gaan uitvoeren.</p> <p>1. Geeft de student ruimte om zelf initiatieven te nemen t.a.v. de wijze waarop hij zijn werk wil indelen.</p> <p>1. Vraagt de student om zelf oplossingen en alternatieven te bedenken om zijn werkzaamheden beter te gaan uitvoeren.</p> <p>1. Geeft duidelijk de voor en nadelen aan van de voorgestelde oplossingen en alternatieven en moedigt de student aan een keuze te maken.</p> <p>1. Helpt de student om moeilijkheden in zijn leerproces te overwinnen door hem te motiveren om doelen te bereiken en leerpunten te zien als uitdagingen.</p> <p>1. Stimuleert de student om zich te ontwikkelen door hem te helpen zijn werkproces te structureren en zelfstandiger te worden in zijn werkuitleiding.</p> <p>1. Past begeleidingsstijl aan op leerstijl en beginsituatie van de student</p> <p>1. Ziet toe op rapportage mbt voortgang van het leerproces</p> <p>1. Nodigt de student uit tot reflectie</p>

Resultaat	De student ontvangt begeleiding op maat De student kan zich ontwikkelen binnen een optimaal begeleidingsklimaat
Competentie 3.	Ontwikkelingsgericht beoordelen
	De "werkbegeleider competentiegericht opleiden" is in staat om op adequate wijze de studenten te beoordelen, zodat alle betrokkenen inzicht krijgen in de vorderingen van de studenten
Beheersings- indicatoren	<ul style="list-style-type: none"> 1. Ondersteunt de student bij het plannen van de uitvoering van beoordelingen conform de richtlijnen van de betreffende opleiding 1. Zorgt dat gesprekken met de student over het op en bijstellen van zijn stageplan leiden tot het voorafgestelde doel van het gesprek. 1. Zorgt dat het gesprek over het stageplan afgesloten wordt met duidelijke conclusies en afspraken. 1. Verzamelt gegevens die inzicht geven in de ontwikkeling van de student 1. Past beoordelingsprocedures en -instrumenten toe volgens de de richtlijnen van de betreffende opleiding 1. Kent een waardeoordeel toe aan de leerprestatie en kan dit onderbouwen met relevante gegevens 1. Benoemt problemen in het functioneren van de student en maakt zaken bespreekbaar met de student. 1. Voert driegesprekken met student en BPV begeleider over voortgang leerproces en wederzijdse informatieverstrekking 1. Informeert waar nodig relevante betrokkenen over voortgang leerproces 1. Maakt onderscheid tussen begeleiden en beoordelen 1. Is op de hoogte van de gemaakte afspraken vanuit de notitie "Effectief en Efficiënt Competentiegericht Beoordelen en Examineren" (ZoWijs, 20 juli 2010) en van de daarbij behorende beroepsprestaties

Resultaat	De vorderingen van een student zijn conform de vastgestelde procedure(s) beoordeeld en nieuwe leerdoelen zijn geformuleerd.
	Indien aan de orde: bij onvoldoende beoordelingen van de beroepsprestaties door het werkveld wordt de student dringend verzocht de opleiding te beëindigen.

Competentie 4.	Kwalificerend beoordelen
Beheersings-indicatoren	<p data-bbox="553 300 1382 380">De werkbegeleider is in staat om op adequate wijze de studenten kwalificerend te beoordelen.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="553 380 1382 457">1. Heeft kennis van / hanteert de standaard voor beoordelen (beoordelingscriteria- en protocol) <li data-bbox="553 457 1382 573">1. Past de beoordelingsprocedure en het beoordelingsprotocol toe volgens de binnen ZoWijs gemaakte afspraken <li data-bbox="553 573 1382 651">1. Relateert gedrag en resultaten van gedrag aan de beoordelingsstandaard <li data-bbox="553 651 1382 766">1. Oordeelt op basis van feiten, de criteria en het protocol, in plaats van persoonlijke opvattingen en interpretaties <li data-bbox="553 766 1382 844">1. Observeert gestructureerd (bijvoorbeeld door het volgen van de WAKKER-methode <li data-bbox="553 844 1382 921">1. Maakt onderscheid tussen waarnemingen en interpretaties zodat objectiviteit wordt gewaarborgd <li data-bbox="553 921 1382 999">1. Spant zich in om tijdens de observatie de student zo min mogelijk te storen bij het uitvoeren van de taak <li data-bbox="553 999 1382 1077">1. Verwoord zijn oordeel en de totstandkoming er van dusdanig dat de student dit begrijpt en accepteert <li data-bbox="553 1077 1382 1155">1. Past bij het geven van feedback de feedbackregels toe <li data-bbox="553 1155 1382 1232">1. Herkent voor het beroep kritische aspecten in gedrag en resultaat van gedrag, zodat hij een beoordeling kan onderbouwen <li data-bbox="553 1232 1382 1310">1. Blijft op de hoogte van ontwikkelingen in de sector en in de eigen organisatie <li data-bbox="553 1310 1382 1465">1. Is bekend met de branche- of bedrijfsstandaarden (beroepscompetentieprofielen, kwalificatie) Vraag van Joke: is dit nodig voor kwalificerend beoordelen?
Resultaat	<p data-bbox="553 1507 1382 1585">De leerprestaties van een student zijn conform de vastgestelde procedure(s) zo objectief mogelijk beoordeeld.</p> <p data-bbox="553 1585 1382 1654">Alle relevante betrokkenen in het leerproces zijn op de hoogte van beoordelingsresultaten en de motivering daarvan</p>

Competentie 5.	<p>Communiceren</p> <p>De "werkbegeleider competentiegericht opleiden" is in staat om op adequate wijze met alle relevante betrokkenen te communiceren, opdat deze juist zijn geïnformeerd en hun aandeel kunnen leveren aan het opleidingstraject.</p>
Beheersings-indicatoren	<ol style="list-style-type: none"> 1. Past taal en benaderingswijze aan de student aan zodat deze het gesprek / de instructie kan volgen. 2. Legt zaken duidelijk uit en licht ze toe zodat de student de boodschap begrijpt 3. Checkt tijdens gesprekken geregeld of de student de boodschap begrepen heeft. 4. Checkt tijdens gesprekken regelmatig of de student zich nog kan concentreren op de informatie 5. Gebruikt juiste woorden en uitdrukkingen zodat misverstanden voorkomen worden. 6. Zegt duidelijk wat hij vindt van het functioneren van de student tijdens het werken en bij evaluatie-, begeleidings- en beoordelingsgesprekken. 7. Rapporteert aan zijn leidinggevende wanneer de kwaliteit van het werk en de productiviteit van de student en zichzelf niet voldoen aan de gestelde eisen. 8. Heeft nadrukkelijk aandacht voor beheersing van de Nederlandse taal (in woord en geschrift)
Resultaat	<p>De "werkbegeleider competentiegericht opleiden" uit zichzelf zowel mondeling als schriftelijk op heldere en begrijpelijke wijze</p>

Competentie 6.	<p>Samenwerken</p> <p>De "werkbegeleider competentiegericht opleiden" is in staat om op adequate wijze met alle betrokkenen in het opleidingstraject van de student samen te werken.</p>
Beheersings-indicatoren	<p>1. Overlegt geregeld over de begeleiding en het leerproces van de student met de andere medewerkers die bij het opleiden betrokken zijn.</p> <p>1. Moedigt de andere betrokkenen bij het opleiden aan om als een team de begeleiding te bieden door zaken te bespreken die het functioneren en de harmonie van het team verstoren.</p> <p>1. Uit openlijk waardering voor de bijdrage die de andere betrokkenen leveren aan de begeleiding van de student.</p> <p>1. Helpt de student wanneer sprake is van problemen, onenigheid en conflicten t.a.v. de mate waarin de student kan leren op de werkplek.</p> <p>1. Hanteert verschillen in belangen gericht op samenwerken</p> <p></p> <p></p> <p></p>
Resultaat	De "werkbegeleider competentiegericht opleiden" betreft en informeert andere medewerkers die betrokken zijn bij de begeleiding van de student

Competentie 7.	<p>Leervoorwaarden creëren</p> <p>De "werkbegeleider competentiegericht opleiden" is in staat om op adequate wijze de leervoorwaarden te realiseren zodat het leerproces van de student optimaal kan verlopen</p>
Beheersings-indicatoren	<p>1. Formuleert samen met de student haalbare doelen en bepaalt prioriteiten in het bereiken van de doelen.</p> <p>1. Plant en regelt in overleg met de student leeractiviteiten die goed op elkaar afgestemd zijn.</p> <p>1. Schat samen met de student de benodigde tijd voor de activiteiten realistisch in en zorgt dat de benodigde middelen en mensen geregeld worden.</p> <p>1. Bewaakt samen met de student de voortgang t.a.v. het leerproces in beoordelings- en begeleidingsgesprekken die vooraf gepland zijn.</p> <p>1. Pakt de begeleiding op een ordelijke en systematische manier aan waardoor ook de andere betrokkenen bij het opleiden inzicht in het begeleidings- en beoordelingsproces kunnen hebben.</p> <p>1. Stelt vast of de wensen en verwachtingen op de werkplek haalbaar zijn en zo niet, zoekt samen met de student naar een invulling die wel haalbaar is.</p> <p>1. Checkt regelmatig of de student tevreden is, en zo niet, onderneemt acties om de onvrede die door werkomstandigheden veroorzaakt wordt te verminderen dan wel weg te halen.</p> <p>1. Bewaakt het evenwicht tussen organisatiebelang en studentbelang</p> <p></p> <p></p> <p></p> <p></p>
Resultaat	<p>"werkbegeleider competentiegericht opleiden" zorgt ervoor dat de student kan leren.</p>

Competentie 8.	Zorgdragen voor de kwaliteit van de BPV
	De "werkbegeleider competentiegericht opleiden" is in staat om zorg te dragen voor de kwaliteit van het leren op de werkplek.
	1. Heeft een professionele houding
	1. Vervult een voorbeeldfunctie, is rolmodel
	1. Ondersteunt bij het maken van de vertaalslag tussen theorie en praktijk
	1. Laat eerder opgedane kennis en vaardigheden wendbaar toe passen in complexe situaties(transfer).
	1. Kent en gebruikt de binnen ZoWijs afgesproken begeleidings- en beoordelingsmethoden en instrumenten
	1. Analyseert situaties die het leren in de weg staan om tot een adequate oplossing te komen
Resultaat	Krachtige BPV waarin leren en werken geïntegreerd zijn

Competentie 9.	Het nemen van professionele verantwoordelijkheid
	De "werkbegeleider competentiegericht opleiden" neemt eigen verantwoordelijkheid om zijn eigen competenties te blijven ontwikkelen om goed te functioneren als "werkbegeleider competentiegericht opleiden".
Beheersings-indicatoren	1. Reflecteert op het handelen als WB-er (Mbv STARR(t)) en verwerkt dit in zijn ontwikkelingsgericht portfolio
	1. Evalueert de eigen werkzaamheden in relatie tot zijn competenties als wb-er en verwerkt dit in zijn ontwikkelingsgericht portfolio
	1. Onderhoudt de eigen competenties om bevoegd en bekwaam te blijven

Resultaat	Is en blijft een competente "werkbegeleider competentiegericht opleiden"

Dit profiel van de werkbegeleider is opgesteld binnen ZoWijs en op ..... vastgesteld door de stuurgroep.

Het profiel is gebaseerd op de competentiescan van Calibris, het profiel werkbegeleider competentiegericht opleiden¹, en ..... materiaal Dichterbij

Aan dit profiel hebben meegewerkt:

Jessica Slungers	Dichterbij
Petra Sterken	Dichterbij
Anneke	Driestroom
Oxener	ROC Nijmegen
	Driestroom
Wilma Daamen	
Richard Verwey	ROC Nijmegen
Susan Reuvers	Pluryn
Rita Sessink	ROC Rijn Ijssel
Joke van Alten	ZoWijs

---

¹ Ontwikkeld in 2006 binnen een samenwerkingsverband van TSO-Agora, Transvorm, OVDB (nu Calibris) en de onderwijsorganisaties voor verpleging en verzorging uit Brabant